

UNA POLÍTICA INSTITUCIONAL AMBICIOSA I POLÈMICA

La gran infraestructura cultural, a debat

L'aparició en l'escena de la política institucional valenciana d'algunes propostes culturals ambiciosos resulta encoratjadora, davant les dimissions i les limitacions notòries en altres parcel·les.

Adolf Beltran

En una ocasió, durant una entrevista, el pintor Manuel Valdés feia aquest comentari: «En incorporar Tomàs Llorens, que és un savi, una administració inculca s'ha tornat sàvia també». I va iniciar, tot seguit, una amena conversa sobre el significat cultural que el futur Institut Valencià d'Art Modern (IVAM) tindria per a la societat valenciana.

Valdés, un dels nostres artistes més interessants i rigorosos, forma part d'un conjunt de personatges de la cultura per als quals la trajectòria teòrica de Tomàs Llorens, la seua presència al costat de les avantguardes i de les noves propostes en el camp de les arts plàstiques i l'arquitectura valenciana de les últimes dècades, constitueixen un aval de la seua capacitat de gestió i d'iniciativa institucionals. El conseller de cultura de la Generalitat Valenciana, Cebrià Ciscar, sembla que comparteix aquest criteri.

De fet, Ciscar va buscar Tomàs Llorens per a fer-se càrrec de la Direcció General del Patrimoni amb la vista posada en el desenvolupament d'una idea sobre la qual ha insistit el conseller repetidament: la creació d'una infraestructura cultural «pesada», de què ha mancat amb escandalosa evidència el País Valencià fins ara.

Un museu valencià d'art modern, dissenyat amb criteris plenament europeus, un projecte avançadíssim de reconstrucció del teatre romà de Sagunt, el projecte de reconstrucció del monestir de Sant Miquel dels Reis, la reestructuració del museu de Belles Arts Sant Pius V... són aspectes concrets del nou estil de gestió cultural

potenciat des del departament de cultura del govern autònom, en matèria d'arts plàstiques i de patrimoni. Un estil anàleg al que apunta la secció de teatre, amb el Centre Dramàtic i la seua àmplia xarxa de sales i locals, i al que, amb majors contradiccions, practica l'ajuntament de València, al front del qual —per una casualitat de la política— hi ha un personatge, Ricard Pérez Casado, que, com Llorens, ha tingut una importat relació professional i docent amb l'arquitectura i la seua teoria. Recordem, en aquest sentit, com l'ajuntament de la ciutat ha buscat el major venedor d'arquitectures modernes per al projecte del Jardí del Túria, Ricard Bofill, tot i que, al capdavall, n'ha tros-

sejat bastant el disseny inicial. Recordem també com el consistori ha triat professionals del país amb suggestius plantejaments estètics, connectats amb les provatures obertes en diverses direccions a partir de l'*after-modern architecture*, per a edificis singulars de la ciutat, avui en construcció, com ara el Palau de la Música (projectat per J. M. Garcia Paredes) i les noves oficines municipals (obra de Vicente González Móstoles i Rafael Rivera).

No és estrany, per tant, que les iniciatives de Tomàs Llorens el situen tot just en el centre de la polèmica. La digestió de tanta innovació (i tan poca, si bé ho mirem) ha de ser necessàriament difícil per a una societat que hi està tan poc acostumada.

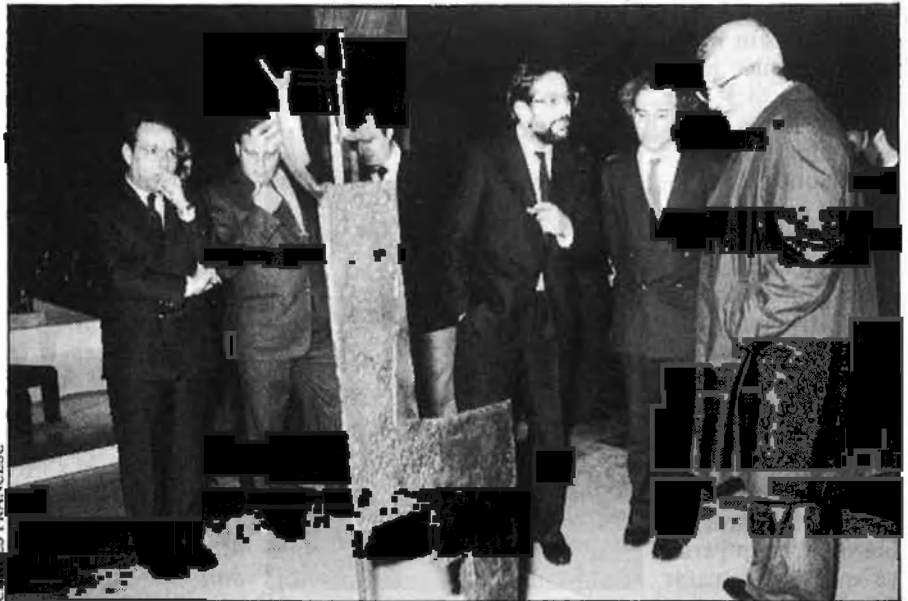
Així, a punt d'iniciar-se les obres del Museu Valencià d'Art Modern (l'enderrocament previ de cases al voltant de l'antic edifici de la Beneficència ja està molt avançat), a partir d'un projecte de l'arquitecte Emili Giménez, en el Consell Valencià de Cultura es produïa una escaramussa de

crític d'art Aguilera Cerni, pel catedràtic de Dret Juan Ferrando Badia i pel cardenal Tarancon. En contra s'hi van situar l'escultor Andreu Alfaro, el pintor Manuel Valdés i l'arquitecte Emili Giménez.

L'anècdota, en realitat, no feia més que evidenciar una discussió de fons en la concepció de l'IVAM. D'una banda, la de Tomàs Llorens, que pretén crear un museu d'alta qualitat artística, vertebrat al voltant d'algunes col·leccions singulars i exclusives com ara les de Juli González, allò millor del Pinazo inèdit, tret a la llum precisament aquest estiu, una mostra de Tàpies de primera línia, obres fonamentals de Saura... Un museu de visita obligada per als estudiosos de l'art de tot el món, especialitzat en la producció d'alguns autors concrets i atent a l'adquisició dels nous valors en el moment que les seues obres no

D'altra banda, la presentació pública del projecte de reconstrucció del teatre romà de Sagunt, d'acord amb un disseny de l'arquitecte italià Giorgio Grassi i del valencià Manuel Portaceli, ha alçat també una considerable polèmica, que té tota la traça de ser llarga i curiosa. La valenta proposta de construir de nova planta una escena per al teatre, en el lloc que degué ocupar l'original, però d'acord amb uns criteris que entronquen amb el corrent arquitectònic neoracionalista, del qual Grassi és un dels representats més clars, ha esglaiat i commogut la beata concepció arqueològica que de les ruïnes tenen molts sectors cívics i culturals. Al crit de «¡No toqueu les pedres!», els interrogants sobre la validesa del projecte han començat a airejar-se des d'instàncies molt poc progressistes.

La falta de cultura arquitectònica,

A l'esquerra, el Teatre de Sagunt. A la dreta, Tomàs Llorens amb el ministre Solana i el conseller Ciscar.

forta significació. Concretament, en la sessió que aquest organisme consultiu de la Generalitat va celebrar el passat dia 8 de juliol, un grup de consellers presentava unes esmenes a la llei de creació de l'Institut Valencià d'Art Modern (IVAM), amb la següent argumentació: «el text ha de precisar quin és l'àmbit i el període temporal a què es refereix l'expressió art modern», i, en conseqüència, s'ha de donar «prioritat absoluta a l'art valencià en les col·leccions del nou institut». L'esmena fou aprovada i havia estat defensada per un ventall multicolor i peculiar de comunistes, socialistes, ultradretans i cardenals. És a dir, per l'escultor Ramon de Soto i l'advocat Alberto García Esteve, pel

resulten ja prohibitives econòmicament. En definitiva, un museu viu, amb activitats culturals i d'investigació, que no pretenga disposar d'un catàleg d'obres menors de tots els autors grans sinó de les millors mostres d'uns quants artistes importants.

Enfront, i amb rivalitats artístiques i teòriques pel mig, pareix dibuixar-se una alternativa molt del gust, a un temps, dels sectors conservadors i d'un cert populisme en la concepció de l'art: la vertebració d'un museu equilibrat i representatiu de tota la producció artística que genera el país, a l'estil, en termes generals, del meritori però discret museu valencià d'art contemporani de Vilafamés, dirigit pel mateix Aguilera Cerni.

la mínima penetració de les noves concepcions en la restauració, de les noves maneres de conciliar el respecte al patrimoni cultural antic i la reutilització funcional i estètica dels espais històrics avui, conflueixen en aquest debat que té l'interès de permetre'ns, si més no, conèixer possibilitats i plantejaments que fins ara desconèixiem.

Fet i fet, amb totes les llacunes heretades del desert cultural de què som fills, amb totes les limitacions polítiques i les dimissions del poder socialista en temes socio-culturals inajornables, l'aparició en l'escena de la política institucional d'aquestes propostes ambiciosos, discutibles o no, resulta encoratjadora. □